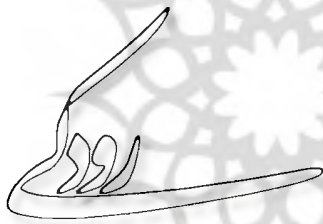

نگاهی به منابع و مآخذ پژوهشی دربارهٔ

مریم نوربخش*

ابوعبدالله، جعفر بن محمد رودکی در تاریخ ادب ایران به عنوان پدر شعر فارسی شهرت دارد. وی در قرن سوم هجری قمری / نیمهٔ دوم قرن دهم میلادی، در روستای پنج‌رودک، در دو فرسنگی سمرقند، زاده شد و در همان روستا از جهان رفت. او که علاوه بر شاعری از آوازی دلکش برخوردار بود و در نواختن بربط و چنگ چیره‌دستی داشت، در جوانی از مقربان دربار **امیر نصر سامانی** گردید. شعر رودکی ساده، دل‌انگیز و سرشار از ذوق و ستایش لذات و شادی‌های زندگی است. او نخستین شاعری است که قالب‌های گوناگون شعر فارسی را بر پایه‌ای استوار بنا نهاد و راه را برای ظهور بزرگانی چون **فردوسی** و سایر استادان عصر غزنوی هموار کرد.

مطابق تقویم فرهنگی جهانی یونسکو، سال ۲۰۰۸ به مناسبت یک‌هزار و یکصد و پنجاهمین سال تولد رودکی، «سال بزرگداشت رودکی» نام گرفته است. از آنجا که تا کنون تحقیقات بسیاری دربارهٔ این شاعر گرانمایه انجام گرفته، در این مقاله تلاش شده است مآخذ و منابعی که دربارهٔ وی به زبان فارسی موجود است، اعم از کتاب، مقاله و منابع الکترونیکی، به اجمال معرفی گردد.

علاوه بر آثاری که به زبان‌های مختلف آذربایجانی، ارمنی، گرجی، ترکمنی، ازبکی، اوکراینی و... درباره رودکی خلق شده، آثاری نیز از سوی پژوهشگران ایرانی نگاشته شده است که تمام یا بخشی از آنها درباره این شاعر فارسی‌زبان است. در ذیل به معرفی آنها می‌پردازیم:

الف. کتاب‌ها

۱. آصفی (مهدوی دامغانی)، تاجماه. آسمان و خاک (الهیات شعر فارسی از رودکی تا عطار). تهران: مرکز نشر دانشگاهی. ۱۳۷۶. ۳۰۵ صص.
۲. آیتی، عبدالمحمد. شکوه قصیده. تهران: سازمان انتشارات و آموزش انقلاب اسلامی. ۱۳۶۴. ص دو.
۳. ابراهیمیان، محمد. شیرمرز، رضا. عنایتی، عارفه. تراژدی رودکی. تهران: نمایش (انجمن نمایش)، ۱۳۸۶. ۳۶۰ ص.
- عناوین دیگر: ستاره‌های دارچینی/ بازی‌سازی اندرونی^۱.
۴. اثر آفرینان. زیر نظر سیدکمال‌الدین حاج‌سیدجوادی، با همکاری عبدالحسین نوایی. تکمیل و انجام حسین محدث‌زاده و حبیب‌الله عباسی. تهران: انجمن آثار و مفاخر فرهنگی ایران. ۱۳۷۸. ج ۳، ص ۱۴۶.
۵. احمدی، احمد. رزمجو، حسین. سیر سخن. مشهد: باستان. ۱۳۴۵. ج ۲، صص ۳۵-۳۸.
۶. اداره‌چی گیلانی، احمد. شاعران هم‌عصر رودکی. تهران: بنیاد موقوفات محمود افشار. ۱۳۷۰. ۵۶۴ ص.
۷. اسلامی ندوشن، محمدعلی. از رودکی تا بهار: درباره بیست و دو شاعر بزرگ ایران. تهران: نغمه زندگی. ۱۳۸۳. جلد ۲. ۳۶۰ صص.
- ۴۳-۵۹. افشار نادری، غلامرضا. ملیات از رودکی تا قره‌داغی. تهران: پندار نو. ۱۳۸۵. ۲۱۱ ص.
۹. اقبال آشتیانی، عباس. تاریخ مختصر ادبیات ایران. به کوشش میرهاشم محدث. تهران: مؤسسه نشر هما. ۱۳۷۶. صص ۱۱۲-۱۱۴، ۱۱۷-۱۲۰، ۱۲۲، ۱۲۴، ۱۴۲-۱۵۰، ۱۶۱-۱۶۳، ۱۷۳-۱۷۵.
۱۰. امامی، نصرالله. رودکی، استاد شاعران. تهران: جامی. ۱۳۸۳. ۱۸۴ ص.
۱۱. امین‌پور، قیصر. سنت و نوآوری در شعر معاصر. تهران: شرکت انتشارات علمی و فرهنگی. ۱۳۸۳. صص ۲۵۲، ۲۷۴.
۱۲. براگینسکی، ی. کلیات رودکی سمرقندی: پدر شعر فارسی. با مقدمه نصرت‌الله نوح. تهران: فخر رازی. ۱۳۶۳. ۱۹۶ ص.
۱۳. برومند سعید، جواد. دیوان رودکی: نگاهی نو به زندگی و احوال وی.

کرمان: عماد کرمانی. ۱۳۷۹. ۱۴۴ ص.

۱۴. بهار، محمدتقی. سبک‌شناسی. تهران: کتاب‌های پرستو. ۱۳۵۵. ج ۱، صص ۲۲، ۱۹۳، ۲۳۲، ۲۴۸، ۲۵۳، ۳۳۴، ۳۵۰، ۳۹۱، ۴۰۷، ۴۱۰، ۴۱۳، ۴۳۸.

۱۵. بهزادی اندوه‌گردی، حسین. طنزپردازان ایران از آغاز تا پایان دوره قاجار. تهران: دستان. ۱۳۸۳. صص ۲۷-۲۹.

۱۶. بهشتی شیرازی، احمد. رباعی‌نامه (برگزیده رباعیات از رودکی سمرقندی تا امروز، به انضمام شرح رباعیات). تهران: روزنه. ۱۳۷۲. ۸۵۴ ص.

۱۷. بیانی، مهدی. کارنامه بزرگان ایران. با همکاری اعضای شورای نویسندگان اداره کل انتشارات و رادیو. تهران: اداره کل انتشارات و رادیو. ۱۳۴۰. صص ۳۰۹-۳۱۰.

۱۸. بیگدلی، سعید. مجموعه مقالات همایش بزرگداشت هزار و صدمین سالگرد وفات استاد ابو عبدالله جعفر بن محمد رودکی: رودکی پدر شعر فارسی. تهران: مؤسسه تحقیقات و توسعه علوم انسانی. ۱۳۸۷. ج ۲. ۱۹. پارسای، کیومرث. رودکی سمرقندی. تهران: قصه‌پرداز. ۱۳۸۱. ۳۲ ص. عنوان دیگر: همه آنانی را که بزرگ می‌پنداریم.

۲۰. پورمندان، مهران. دایرة‌المعارف موسیقی کهن ایران. تهران: حوزه هنری، پژوهشگاه فرهنگ و هنر اسلامی، ۱۳۷۹. ص ۱۳۱.

۲۱. تفضلی، احمد. تاریخ ادبیات ایران پیش از اسلام. به کوشش زاله آموزگار، تهران: سخن، ۱۳۷۶. صص ۱۱۶، ۳۰۲-۳۰۳.

۲۲. تمیم‌داری، احمد. کتاب ایران، تاریخ ادب فارسی، مکتب‌ها، دوره‌ها، سبک‌ها و انواع ادبی. تهران: انتشارات بین‌المللی الهدی، ج ۱، ۱۳۷۹. صص ۵۴، ۸۶-۸۸، ۱۶۳-۱۶۵، ۱۸۲، ۱۸۴، ۲۰۱-۲۰۲، ۲۳۶، ۲۴۰.

۲۳. توننده‌جانی، جعفر. رودکی. تهران: سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی. ۱۳۸۰. ۱۶۸ ص.

۲۴. چراغی، محمدعلی. جستجوی مفاهیم بهرموری در ادب پارسی. تهران: مؤسسه فرهنگی و انتشاراتی رسائل. ۱۳۷۷.

مندرجات: دفتر اول: دوره رودکی.

۲۵. حاکمی، اسماعیل. رودکی و منوچهری (رشته زبان و ادبیات فارسی). تهران: دانشگاه پیام نور. چاپ نهم ۱۳۸۳. ۱۵۶ ص. [سری انتشارات قطعی متون درسی].

۲۶. حسینی کازرونی، احمد. حمیدی، جعفر. برگزیده اشعار چهار شاعر: رودکی سمرقندی، منوچهری دامغانی، فرخی سیستانی و کسایی مروزی

۴۱. درگاهی، محمود. نقد شعر در ایران (بررسی شیوه‌های نقد ادبی در ایران از آغاز تا عصر جامی). تهران: امیرکبیر، ۱۳۷۷، صص ۱۰-۱۱.
۴۲. دزفولیان، کاظم: بوی جوی مولیان. تهران: طلایه، ۱۳۷۶. ۱۶۱ ص.
۴۳. دیوان رودکی، بر اساس نسخه سعید نفیسی و ی. براگینسکی. تهران: شهر کتاب، همرس ۱۳۸۱.
۴۴. دهباشی، علی. یاد یار مهربان (سیری در زندگی و سروده‌های رودکی). تهران: صدای معاصر. ۱۳۸۵.
۴۵. دیوان اشعار رودکی سمرقندی (بر اساس نسخه براگینسکی). تهران: رویان. ۱۳۷۸. ۱۶۰ ص.
۴۶. رادفر، ابوالقاسم. [مجری: مؤسسه مطالعات فرهنگ و تمدن ایران زمین]. رودکی، آن شاعر تیره چشم روشن بین. تهران: مؤسسه تحقیقات و توسعه علوم انسانی، ۱۳۸۶، ۱۸۰ ص.
۴۷. رزمجو، حسین. شعر کهن فارس در ترازوی نقد اخلاق اسلامی. مشهد: آستان قدس رضوی، ۱۳۶۶، ج ۲، صص ۳۲، ۶۹، ۲۵۱، ۳۲۴.
۴۸. رسمی، سکیته. نوای غیب در پرده راز. تهران: مرکز بازشناسی اسلام و ایران، ۱۳۸۰ ش. صص ۱۳، ۱۷۷، ۲۰۱، ۲۱۶، ۲۲۰، ۲۴۲، ۲۴۷، ۲۷۷، ۳۵۰.
۴۹. رضازاده شفق، صادق. تاریخ ادبیات ایران. شیراز: دانشگاه پهلوی سابق (شیراز)، ۱۳۵۲، صص ۱۳۱-۱۳۸.
۵۰. رنجبر، احمد. خراسان بزرگ (بختی پیرامون چند شهر از خراسان بزرگ). تهران: امیرکبیر، ۱۳۶۳. صص ۵۳، ۶۷، ۱۴۹، ۱۷۳، ۱۸۸.
۵۱. رنگچی، غلامحسین. گل و گیاه در ادبیات منظوم فارسی تا ابتدای دوره مغول. تهران: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، ۱۳۷۳. صص ۳۹، ۴۰، ۵۳، ۶۰، ۸۰، ۸۴، ۹۴، ۱۰۰، ۱۱۷، ۱۲۱، ۱۳۳، ۱۵۱، ۱۵۴، ۱۸۸، ۱۹۹، ۲۰۲، ۲۱۶، ۲۲۲، ۲۲۷ و صفحات دیگر.
۵۲. ریاحی، محمدمبین. گلگشت در شعر و اندیشه حافظ. تهران: علمی، ۱۳۷۴. صص ۳۶۱-۳۶۶.
۵۳. رودکی، جعفر ابن محمد. رودکی سمرقندی. اراک: راه کمال. ۱۳۸۵.
۵۴. زرین کوب، عبدالحسین. سیری در شعر فارسی. تهران: نوین، ۱۳۶۳. صص ۶، ۲۱۹-۲۱۴، ۵۰۳.
۵۵. با کاروان حله (مجموعه نقد ادبی). تهران:
- (مشمتم بر شرح احوال و آثار، ویژگی‌های شعری، معانی واژه‌ها و شرح برخی از ابیات). تهران: ارمغان. ۱۳۸۱. ۲۹۲ ص.
۲۷. ----- تجلی شخصیت علی (ع)، فاطمه (س)، حسین (ع) در شعر فارسی (از رودکی تا عصر حافظ). تهران: ارمغان. ۱۳۷۹. ۲۵۶ ص.
۲۸. ----- زندگی‌نامه شاعران بزرگ ایران: رودکی سمرقندی تا شفیع کدکنی در دوران ۱۰۰۰ ساله شعر فارسی، شرح حال... تهران: ارمغان. ۱۳۸۵. ۵۶۴ ص.
۲۹. حصیبه، مهرداد. رودکی سمرقندی برای کودکان و نوجوانان. تهران: همراز. ۱۳۸۳. ۵۱ ص.
۳۰. حقیقت (رفیع)، عبدالرفیع. تاریخ نهضت‌های فکری ایرانیان. ۵ جلد. تهران: شرکت مؤلفان و مترجمان ایران. ج ۲ [از ظهور رودکی تا شهادت سهروردی]. ۱۳۵۷. ۶۲۰ ص.
۳۱. ----- شاعران بزرگ ایران از رودکی تا بهار، شامل شرح احوال و فهرست آثار و نمونه اشعار ۹۰ شاعر نامدار ایران. تهران: کوش. ۱۳۸۱. ۶۴۰ ص.
۳۲. حلبی، علی اصغر. تاریخ طنز و شوخ‌طبعی در ایران و جهان اسلامی. تهران: بهبهانی، ۱۳۷۷ ش. صص ۵۴-۳۵۸ و صفحات دیگر.
۳۳. حمیدی، جعفر. حسینی کازرونی، احمد. گزینۀ شعر فارسی دو شاعر: رودکی سمرقندی و منوچهری دامغانی (با معنای واژه‌ها، شرح ابیات دشوار و...). اهواز: مؤسسه فرهنگی آیات. ۱۳۷۴. ۱۳۸ ص.
۳۴. خانلری (کیا)، زهرا. فرهنگ ادبیات فارسی دری. تهران: بنیاد فرهنگ ایران، ۱۳۴۸ (تاریخ مقدمه). صص ۲۳۸-۲۳۹.
۳۵. خرازی، محمود. رودکی به سوی شفا. تهران: اوحدی. ۱۳۸۲.
۳۶. خزانه‌دارلو، محمدعلی. منظومه‌های فارسی. تهران: روزنه، ۱۳۷۵. صص ۷-۸، ۴۶-۴۷، ۹۳، ۳۸۵.
۳۷. خطیب رهبر، خلیل. رودکی: همراه با معنی واژه‌ها و شرح بیت‌های دشوار و برخی نکته‌های دستوری و ادبی. چاپ بیستم (ویرایش ۲)، تهران: صفی‌علیشاه: ۱۳۷۹. ۷۱ ص.
۳۸. دامادی، محمد. مضامین مشترک در ادب فارسی و عربی. تهران: دانشگاه تهران، ۱۳۷۱. صص ۷۸، ۱۰۸، ۱۲۷، ۱۲۹، ۲۴۹، ۲۹۸، ۳۱۱، ۳۳۸.
۳۹. دانش‌پژوه، منوچهر. دیوان رودکی (مجموعه اشعار به‌جا مانده از ابوعبدالله جعفر بن محمد رودکی). تهران: توس. ۱۳۷۳.
۴۰. دبیرسیاقی، محمد. پیشاهنگان شعر پارسی. تهران: جیبی، ۱۳۵۶ ش. صص ۱۵-۶۶ و دیگر صفحات.

- انتشارات علمی. ۱۳۷۶. ۴۷۵. صص ۱۲-۱۸.
۵۶. ه. سبحانی، توفیق. تاریخ ادبیات ایران (۱). تهران: دانشگاه پیام نور، ۱۳۸۳. صص ۱۶۳-۱۶۴.
۵۷. ستایشگر، مهدی. نام‌نامه موسیقی ایران زمین. تهران: اطلاعات، ۱۳۷۶. ج ۳، صص ۲۴۸-۲۵۲.
۵۸. سدهی، منوچهر. یاداش (گزیده‌ای از نظرات شعرا و دانشمندان فارسی‌زبان از رودکی تا شعرای معاصر). تهران: سرمدی. ۱۳۸۶. ۸۹ ص.
۵۹. سهیلی، مهدی. گنجواره سهیلی. تهران: نشر پوپک. ۱۳۷۰. ۳ جلد (در دو مجلد).
- مندرجات: ج ۱. مجموعه زیباترین تکبیت‌ها از شاعران ارزنده ایران. ج ۲ و ج ۳. برگزیده ارزشمندترین و دلپذیرترین شعرهای پارسی از رودکی تا شاعران امروز.
۶۰. سهیلی، مهدی. گنجینه سهیلی. ج ۳. تهران: امیرکبیر ۱۳۴۴.
- مندرجات: ج ۳. مجموعه شاهکارهای شاعران ایران از رودکی تا کنون. ۶۱ شافعی، خسرو. زندگی و شعر صد شاعر: از رودکی تا امروز. چاپ دوم، تهران: کتاب خورشید. اردیبهشت ۱۳۸۴. ۶۹۴ ص.
- عنوان دیگر: دریچه‌ای به دنیای شعر فارسی از آغاز تا امروز.
۶۲. شاهرودی، اسماعیل. دیوان رودکی سمرقندی. به خط عباس مستوفی‌الممالکی. تهران: فخر رازی. [۱۳۷۱؟] ۱۵۱ ص، مصور.
۶۳. شعرا، جعفر، انوری، حسن. گزیده اشعار رودکی. چاپ هشتم، تهران: امیرکبیر. ۱۳۸۴. ۲۰۶ ص.
۶۴. ----- دیوان شعر رودکی (با شرح و توضیح، حاوی همه اشعار مستند، بر پایه تازه‌ترین یافته‌ها، با بیت‌نما و نمایی عام). چاپ سوم، تهران: نشر قطره. ۱۳۸۲. ۱۹۶ ص.
۶۵. شعر دوست، علی اصغر. چشم‌انداز شعر امروز تاجیکستان. تهران: انتشارات بین‌المللی الهدی، ۱۳۷۶. صص ۱۴-۱۵، ۱۸.
۶۶. شفق، اسماعیل. بوی جوی مولیان (نقد اجتماعی شعر دوره سامانیان). همدان: نورعلم، ۱۳۷۸. صص ۲، ۵، ۴۹، ۵۸-۵۹، ۶۸-۶۹، ۱۳۰-۱۳۸.
۶۷. شفیعی کدکنی، محمدرضا. صور خیال در شعر فارسی. تهران: آگاه، ۱۳۸۰.
۶۸. ----- موسیقی شعر. تهران: آگاه، ۱۳۶۸. صفحات مختلف
۶۹. شکبیا، پروین. شعر فارسی از آغاز تا امروز. تهران: هیرمند، ۱۳۷۰.
- صص ۴۵-۴۷.
۷۰. شمیسا، سیروس. انواع ادبی. تهران: فردوس، ۱۳۸۱. صص ۲۳۶، ۲۹۰، ۳۱۱، ۳۳۹، ۳۴۱.
۷۱. ----- سبک‌شناسی شعر. تهران: فردوس، ۱۳۷۴ ش. صص ۲۸-۲۴، ۳۰، ۴۵، ۵۴-۵۵، ۶۱، ۶۶، ۷۱، ۹۰، ۱۱۱، ۱۱۳-۱۱۴، ۱۸۰، ۱۹۳، ۲۰۹-۲۱۰، ۳۰۸، ۳۱۲، ۳۲۰، ۳۵۸-۳۵۹، ۳۷۸، ۳۸۰، ۳۸۹.
۷۲. ----- سیر رباعی در شعر فارسی. تهران: آشتیانی، ۱۳۶۳ ش، صص ۱۸، ۲۰، ۲۳، ۲۶-۲۵، ۳۱، ۴۲، ۴۷، ۱۷۹، ۲۰۸-۲۰۷، ۲۱۵-۲۱۴، ۲۴۸.
۷۳. ----- سیر غزل در شعر فارسی (از آغاز تا امروز). تهران: فردوس، ۱۳۶۲ ش، صص ۳، ۶، ۱۰، ۱۱، ۱۴، ۲۳، ۴۱-۴۵، ۵۱، ۲۰۲، ۲۲۲، ۲۴۵، ۲۴۶، ۲۴۸، ۲۶۸.
۷۴. شهوری، احمد. صاحبقران ملک سخن پارسی، جعفر بن محمد بن حکیم عبدالرحمن بن آدم رودکی سمرقندی. تهران: علمی. ۱۳۸۶. ۳۱۲ ص.
۷۵. صالح رامسری، محمداقاسم. نمونه اشعار رودکی. چاپ چهارم، تهران: امیرکبیر.
۷۶. صالحی، علیرضا. راهنما و بانک سؤالات امتحانی رودکی و منوچهری فرخی سیستانی و کسایی مروزی، تاریخ بیهقی دانشگاه پیام نور (رشته زبان و ادبیات فارسی)، شامل خلاصه درس و نکات مهم... پاسخنامه تشریحی. تهران: استادی. ۱۳۸۳. ۳۱۲ ص.
۷۷. صبور، داریوش. آفاق غزل فارسی. تهران: نشر گفتار، ۱۳۷۰. صص ۱۰۳-۱۰۶، ۱۰۹-۱۱۸، ۱۵۰-۱۵۴ و صفحات دیگر.
۷۸. صبور، میترا. شرح حال پنج شاعر کهن (فردوسی، خیام، رودکی، مولوی، نظامی). تهران: مهر پارسیان. ۱۳۸۳.
۷۹. صفا، ذبیح‌الله. تاریخ ادبیات در ایران. ابن‌سینا: ۱۳۴۷. ج ۱، صص ۳۷۱-۳۸۹.
۸۰. صفا، ذبیح‌الله. مختصری در تاریخ تحول نظم و نثر پارسی. تهران: ققنوس، ۱۳۷۷. صص ۱۷-۱۸.
۸۱. صفا، ذبیح‌الله. گنج سخن: شاعران بزرگ پارسی‌گوی و منتخب آثار آنان (از رودکی تا بهار). تهران: ققنوس. ۱۳۷۴. ۸۵۲ ص. ج ۱ [از رودکی تا انوری].
۸۲. طالبیان، یحیی. صور خیال در شعر شاعران سبک خراسانی. کرمان: مؤسسه فرهنگی و انتشاراتی عماد کرمانی، ۱۳۷۸. صص ۱۰۹-۱۲۶.

۸۳. طهماسبی، طغرل. موسیقی در ادبیات. تهران: انتشارات رهام، ۱۳۸۰. ص ۳۳۷.
۸۴. عبادیان، محمود. درآمدی بر سبک‌شناسی بر ادبیات. تهران: مؤسسه انتشارات آوای نور، ۱۳۷۲. صص ۷۰-۷۲.
۸۵. علی‌پور، منوچهر. دیوان رودکی به همراه شرح کامل دشواری‌ها. تهران: تیرگان، ۱۳۸۷. ۲۴ ص.
۸۶. غزوی، مهدی. آرامگاه در گستره فرهنگ ایرانی. تهران: انجمن آثار و مفاخر فرهنگی، ۱۳۷۶. ص ۲۹۰.
۸۷. غلامرضایی، محمد. داستان‌های غنایی منظوم، از آغاز شعر فارسی دری تا ابتدای قرن هشتم، تهران، فردابه، ۱۳۷۰، صص ۲۸-۳۱، ۲۱۸.
۸۸. سبک‌شناسی شعر پارسی از رودکی تا شاملو. ویرایش ۲. تهران: محمد غلامرضایی. ۱۳۸۲. ۲۹۶ ص.
۸۹. فرخ، محمود. نمونه شعر فارسی. تهران: بنیاد فرهنگ ایران، ۱۳۵۵. صص ۱۱-۲۲.
۹۰. فرشدورد، خسرو. لغت‌سازی و وضع و ترجمه اصطلاحات علمی و فنی یا زبان‌شناسی برای زبان فارسی (ترجمه و نگارش). تهران: حوزه هنری، پژوهشگاه فرهنگ و هنر اسلامی، ۱۳۸۰. صص ۸۵، ۱۸۱، ۲۲۹، ۴۰۸، ۵۶۴، ۵۷۹، ۶۸۹، ۶۹۱، ۷۰۹.
۹۱. فروزانفر، بدیع‌الزمان. تاریخ ادبیات ایران (بعد از اسلامی تا پایان تیموریان). به کوشش عنایت‌الله مجیدی. تهران: سازمان چاپ و انتشارات وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی. ۱۳۸۳. صص ۹۳-۱۰۳.
۹۲. فروغی، محمدعلی. تاریخ ادبیات فارسی. تهران: مطبوعه میرزاعلی اصغر، ۱۳۳۲. صص ۸۳-۱۰۵.
۹۳. فریور، حسین. تاریخ ادبیات ایران و تاریخ شعرا. تهران: امیرکبیر، ۱۳۵۲. صص ۸۸-۹۲.
۹۴. قافله‌باشی، سیداسماعیل. پژوهشی در سبک‌های شعر فارسی. قزوین: حدیث امروز، ۱۳۸۰. صص ۹، ۱۳، ۱۹، ۲۱، ۲۲، ۲۴، ۳۲، ۱۴۹، ۱۵۰.
۹۵. قضائی، هادی. زندگینامه شاعران و نویسندگان از رودکی تا دولت‌آبادی. تهران: بهزاد. ۱۳۸۵. ۶۹۱ ص، مصور.
۹۶. کاظمی، محمدکاظم. روزنه (مجموعه آموزش شعر). مشهد: شورای شعر کانون شاعران و نویسندگان امور تربیتی خراسان، ۱۳۷۷. صص ۴۵، ۱۱۶-۱۱۸، ۲۶۵، ۳۸۳-۳۸۴، ۳۹۰، ۳۹۵.
۹۷. کاظمی، محمدکاظم. شعر پارسی. مشهد: مؤسسه فرهنگی، هنری و انتشاراتی ضریح آفتاب، ۱۳۷۹. صص ۱۲۳-۱۲۷.
۹۸. کامگار پارسی، محمد. رباعی و رباعی سرایان از آغاز تا قرن هشتم هجری. به کوشش اسماعیل حاکمی. تهران: دانشگاه تهران، ۱۳۷۲. صص ۳، ۱۳، ۱۷، ۵۱، ۶۲، ۶۶، ۷۲-۷۳، ۸۹، ۹۵، ۹۸-۱۰۰، ۱۸۹، ۱۹۸، ۲۰۳، ۲۱۹، ۲۲۵، ۲۲۸، ۲۵۰، ۲۶۵، ۲۷۴-۲۷۵، ۲۷۷، ۲۸۳، ۲۸۸، ۲۹۵.
۹۹. کرمانی، ناصر. گل‌گشت (۱): نگاهی به زندگی و آثار برگزیدگان شعر و ادب فارسی، همراه با نمونه‌هایی از سروده‌های آنان (از رودکی تا سپهری). قم: بیت‌الاحزان. ۱۳۸۵. ۸۰ ص.
۱۰۰. کسرائی (کسری)، محمدحسین. پاسداران سخن پارسی (تضمینی از شاعران قرن سوم تا قرن چهاردهم هجری رودکی تا بهار). تهران: کسرابی. ۱۳۸۳. ۵۹۲ ص.
۱۰۱. گروه مؤلفان دپارتمان علوم انسانی مرکز نشر جهش. متون نظم ۱ (رودکی، منوچهری، فرخی سیستانی، کسایی، حدیقه سنایی...). تهران: مرکز نشر جهش. ۱۳۸۷.
- عنوان روی جلد: کافیسیت بدانیم چه بخوانیم، چگونه بخوانیم.
۱۰۲. گلبن، محمد. بهار و ادب فارسی. با مقدمه غلامحسین یوسفی. تهران: فرانکلین، صص ۲۳۸-۲۴۲.
۱۰۳. ماسه Mass، هانری. Henri برگزیده شعر فارسی (از رودکی تا قائلانی) *Persane Antholoie* ترجمه و مقدمه و تنظیم شعرا: حسن هنرمندی، چاپ اول، تهران: گوتنبرگ. ۱۳۵۱.
۱۰۴. محجوب، محمدجعفر. درباره کلبه و دمنه. تهران: خوارزمی، ۱۳۴۹. صص ۳۲، ۴۶، ۶۲، ۱۱۲، ۱۱۲-۱۲۲، ۱۲۷-۱۳۶، ۱۳۷-۱۳۹، ۱۵۲-۱۵۳، ۱۵۸.
۱۰۵. سبک‌خراسانی در شعر فارسی. تهران: سازمان تربیت معلم و تحقیقات تربیتی، ۱۳۴۵. صص ۲۸-۲۹ و صفحات دیگر.
۱۰۶. محمودآبادی، اصغر. مجموعه سؤالات چهارگزینه‌ای کتاب‌های رودکی و منوچهری. قم: حقوق اسلامی. ۱۳۸۵. ۱۹۲ ص.
۱۰۷. مدبری، محمود. شرح افعال و اشعار شاعران بی‌دیوان در قرن‌های ۳، ۴ و ۵ هجری قمری. تهران: پانوس، ۱۳۷۰، صفحات متعدد.
۱۰۸. مدرس تبریزی، محمدعلی. ریحانه‌الادب فی تراجم المعروفین بالکنیه و اللقب. تهران: خیام، ۱۳۴۹. ج ۲، صص ۳۳۸-۳۴۲.
۱۰۹. مشیرسلیمی، علی‌اکبر. شاعران کور. تهران: علمی، ۱۳۴۴. صص ۱۳۸-۱۰۰.
۱۱۰. معین، محمد. مزديسنا و ادب فارسی. به کوشش مهدخت معین. تهران: دانشگاه تهران، ۱۳۶۳. ج ۲، صص ۱۷، ۲۳، ۲۶-۲۸، ۳۰-۳۱.

۱۱۱. منصور، جهانگیر. دیوان رودکی، ابوعبدالله جعفر بن محمد رودکی سمرقندی (۱۰۹۸ بیت به دست آمده تا امروز) و شرح احوال و آثار او. تهران: ناهید. ۱۳۷۳. ۳۰۴ ص.
۱۱۲. مؤتمن، زین العابدین. تحوّل شعر فارسی. تهران: طهوری، ۱۳۵۵. صص ۲۱۱-۲۱۴.
۱۱۳. موحّدی، محمدرضا. سلسله سخنوران (گزیده‌های از تاریخ ادبیات فارسی)، تهران، کتاب باز، ۱۳۷۷، صص ۲۶-۲۸.
۱۱۴. میرباقری فرد، علی اصغر (با همکاری). تاریخ ادبیات ایران (۱). تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه‌ها (سمت)، ۱۳۸۱. صص ۱۹۸-۲۰۶.
۱۱۵. نصیری فر، حبیب‌الله. مردان موسیقی سنتی و نوین ایران، تهران، راد، ۱۳۶۹، ص ۶.
۱۱۶. نظامی، پرویز. سیر و سفری در گلستان ادب پارسی از رودکی تا فروغ. تهران: گوتنبرگ. ۱۳۸۶. ۳۷۶ ص.
- مندرجات: ج ۱. مأخذ کتاب عصر زندگی رودکی. ج ۲. ترجمه حال رودکی، آثار رودکی، رودکی و قطران. ج ۳. گفتار نویسندگان گذشته درباره رودکی، اشعار رودکی، خیام و تعلیقات.
۱۱۷. نفیسی، سعید. تاریخ نظم و نثر در ایران و در زبان فارسی تا پایان قرن دهم هجری. تهران: فروغی، ۱۳۶۳. ج ۱، صص ۱۸، ۲۱، ۲۳، ۲۷، ۳۲، ۳۷، ۴۸، ۱۲۸.
۱۱۸. ----- در مکتب استاد. تهران: عطایی، ۱۳۴۴. ج ۱، صص ۲۴۶-۲۴۹.
۱۱۹. ----- محیط زندگی و احوال و اشعار رودکی. تهران: اهورا. ۱۳۸۲. ۶۷۲ ص. مصور.
۱۲۰. نیکوبخت، ناصر. هجو در شعر فارسی (نقد و بررسی شعر هجوی از آغاز تا عصر عبید). تهران: دانشگاه تهران، ۱۳۸۰. صص ۱۲۶، ۱۶۷، ۱۸۵، ۲۰۹، ۲۱۲، ۲۲۱-۲۲۳، ۲۵۳، ۲۸۹، ۳۵۷.
۱۲۱. وزین پور، نادر. ملح داغ ننگ بر سیمای ادب فارسی. تهران: معین، ۱۳۷۴. صص ۳۹، ۱۶۰، ۱۹۲، ۲۵۶-۲۵۸، ۲۷۴، ۲۸۸-۲۸۹، ۲۹۳، ۲۹۹، ۳۰۹، ۴۳۲.
۱۲۲. هادوی (شهیر)، مصطفی. گنجینه شعر و ادب فارسی. اصفهان: بزرگمهر. ۱۳۶۳.
- مندرجات: ج ۱. از رودکی تا پروین، صص ۵ - ۳۶۸.
۱۲۳. هاشمی، حمید. زندگینامه شاعران ایران از آغاز تا عصر حاضر:
- فردوسی، رودکی، فرخی سیستانی، ناصر خسرو و... تهران: فرهنگ و قلم. ۱۳۸۲. ۷۱ ص.
- عنوان دیگر: زندگینامه رودکی سمرقندی، حنظله بادغیسی، ابوسلیک گرگانی...
۱۲۴. هروی، جواد. تاریخ سامانیان عصر طلایی ایران بعد از اسلام. تهران: امیرکبیر، ۱۳۸۲. صص ۲۳۸-۲۴۰، ۳۰۰-۳۰۵، ۳۰۷-۳۰۹ و صفحات دیگر.
۱۲۵. همایون فرد، محمدصادق. کتاب‌شناسی رودکی، ترجمه و تهیه و تنظیم. تهران: مرکز اسناد و مدارک علمی. ۱۳۶۵. ۲۵۳ ص.
۱۲۶. یوسفی، غلامحسین. چشمه روشن. تهران: علمی، ۱۳۶۲. صص ۱۷-۲۶.
۱۲۷. ----- نامه اهل خراسان. تهران: زوّار، ۱۳۴۷. صص ۹-۱۲.
۱۲۸. یزدانی، زینب. رودکی. تهران: تیرگان. ۱۳۷۹. ۵۶ ص.
- پژوهشگران ایرانی، همگام با پژوهشگران تاجیکستانی، آذربایجانی، ارمنستانی، ترکمن، ازبکستانی و... تحقیقاتی ارزنده در قالب مقاله درباره زندگی و شعر رودکی سمرقندی انجام داده‌اند، که در ذیل به معرفی آنها می‌پردازیم:**
- ب. مقالات**
۱. آمین، بهمن. "اینک نگه کن رودکی را". سلام (۱۵ آذر ۱۳۷۳): ص ۸.
۲. آی محمدی، آی محمد. "نگاهی به نمایش رودکی سمرقندی در تالار وحدت". کیهان هوایی، ش ۱۱۱۱، (۲۳ آذر ۱۳۷۳): ص ۲۱.
۳. اشرف‌زاده، رضا. «اسطوره رودکی». فصلنامه تخصصی ادبیات فارسی. دانشگاه آزاد اسلامی مشهد: ۱۳۸۳: صص ۳۵-۵۹.
۴. امامی، نصرالله. «مرثیه‌سرایی در ادبیات دوره سامانی». نامه آل سامان. به کوشش علی اصغر شعر دوست و قهرمان سلیمانی. تهران. مجمع علمی تمدن. تاریخ و فرهنگ سامانیان. ۱۳۷۸: صص ۶۴۹-۶۵۳.
۵. انصار، محمد. "تأثیرپذیری فردوسی از اشعار رودکی". نامه فرهنگ، سال ۵، ش ۳ (پاییز ۱۳۷۴): صص ۱۲۴ - ۱۳۰.
۶. بالازاده، امیر کاووس. "رودکی و بنان". هنر ایران، ش ۵، (اسفند ۱۳۸۰): صص ۱۲ - ۱۳.
۷. بزرگ بیگدلی، سعید. «جایگاه و ضرورت بزرگداشت رودکی، شعر و اندیشه او» یاد یار (ویژنامه همایش بین‌المللی بزرگداشت ابوعبدالله جعفر

۱۲۱. رودکی). ۱۳۸۵. گردآورده شایا محمدی رفیع. تهران: مؤسسه تحقیقات و توسعه علوم انسانی: صص ۲-۳.
۸. بصاری، طلعت. "اصطلاح‌های موسیقی در آثار منظوم رودکی". ادبیات جندی شاپور، سال ۱ (۱۳۵۶)، ش ۱: صص ۳۹-۴۶.
۹. بهار، محمدتقی. "انتقاد بر انتقاد عباس اقبال (درباره خمربه رودکی)". بهار و ادب فارسی، سال ۱ (۱۳۵۱): صص ۲۲۸-۲۳۲.
۱۰. ----- "نونیه رودکی". ارمغان، جلد ششم (۴) - (۱۳۰۳): صص ۱۸۱-۱۸۸.
۱۱. ----- "نونیه رودکی". بهار و ادب فارسی، سال ۱ (۱۳۵۱): صص ۲۳۸-۲۴۲.
۱۲. بهمنی، اردشیر «پژوهشی در افکار رودکی». ارمغان: دوره ۴۶. ۱۳۵۶. صص ۵۰۴-۵۰۸.
۱۳. ----- "معرفی آثار رودکی به اجمال". گلچرخ، ش ۱۱ (شهریور ۱۳۷۴): صص ۴۱-۴۶.
۱۴. بیگدلی، محمدرضا. "رودکی سمرقندی، شاعر نابینا". تعلیم و تربیت استثنائی، ش ۴، (مرداد ۱۳۷۴): صص ۵۲-۵۳.
۱۵. پیروز، غلامرضا. ادبیات غنایی و جلوه‌های آن در ایران پیش از اسلام». مجموعه مقاله‌های نخستین گردهمایی پژوهش‌های زبان و ادبیات فارسی. به کوشش محمد دانشگر. تهران: انجمن علمی زبان و ادبیات فارس با همکاری مرکز بین‌المللی تحقیقات زبان و ادبیات فارس و ایران‌شناسی دانشگاه تربیت مدرس. ۱۳۸۰: صص ۲۹۰-۲۹۱.
۱۶. تیبانیان، حجت‌الله. «رودکی». دانشنامه ادب فارسی (۱)، ادب فارسی در آسیای مرکزی. به سرپرستی حسن انوشه. تهران: سازمان چاپ و انتشارات وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی: ۱۳۷۵. صص ۴۳۲-۴۳۴.
۱۷. تربیت، محمدعلی. «مثنوی و مثنوی‌گویان ایرانی». مقالات تربیت. به کوشش ح. صدیق. تهران: دنیای کتاب. ۲۵۳۵ (۱۳۵۵ ش). صص ۲۲۱-۲۲۳.
۱۸. تسبیحی، محمدحسین. «رودکی در شبه قاره». یاد یار (ویژنامه همایش بین‌المللی بزرگداشت ابوعبدالله جعفر رودکی). ۱۳۸۵. گردآورده شایا محمدی رفیع. تهران: مؤسسه تحقیقات و توسعه علوم انسانی: صص ۲۰-۲۲.
۱۹. تولایی، محمد. «از درگاه بخارا تا بارگاه لندن؛ مقایسه رودکی و چوسر». نامه آل سامان. به کوشش علی اصغر شعر دوست و قهرمان سلیمانی. تهران: مجمع علمی تمدن، تاریخ و فرهنگ سامانیان: ۱۳۷۸، صص ۱۱۳-
۲۰. جوانشیر خوبی، محمدقلی. «سیزده ره سدهزار». یکی قطره باران (جشن‌نامه عباس زریاب‌خویی). به کوشش احمد تفضلی. ۱۳۶۷. صص ۵۶۱-۵۶۴.
۲۱. چودهری، محمد شریف. "رودکی سمرقندی، اولین سخنور ایران". هلال، ج ۱۶ (۱۳۴۷)، ش ۳: صص ۳۵-۴۰؛ ج ۱۷ (۱۳۴۸)، ش ۶: صص ۳۰-۳۵.
۲۲. حائری، هادی. «بحثی در اشعار و افکار رودکی». مجله دانشکده ادبیات دانشگاه تهران. ۱۳۳۸. صص ۴۹-۵۴ (متن سخنرانی به مناسبت یک‌هزار و صدمین سال ولادت رودکی در تالار فردوسی دانشکده ادبیات در دی‌ماه ۱۳۳۷).
۲۳. حاکمی، اسماعیل. "مروری بر سیر غزل فارسی از رودکی تا بهار". سلام (۱۱ اسفند ۱۳۷۷): ص ۷: نشریه علمی پژوهشی کرمان، سال ۱ (۱۳۷۳)، ش ۱: صص ۴۸-۵۴.
۲۴. حسین‌زاده‌ورزلی، فرهاد. "انتقاد و احتجاج". گیلان ما، سال ۳، ش ۱، (زمستان ۱۳۸۱): صص ۷۵-۷۷.
۲۵. حقوقی، عسکر. "لغات و ترکیبات رودکی". مجله دانشکده ادبیات، ج ۶ (۳۸-۱۳۳۷)، ش ۳ و ۴: صص ۱۱۷-۱۷۰.
۲۶. حقیقت، عبدالرفیع. "شاعران بزرگ ایران (از رودکی تا بهار)". اطلاعات (۵ اردیبهشت ۱۳۸۱): ص ۶.
۲۷. خیرخواه، سعید. "درنگی در یک بیت از رودکی". حافظ، ش ۳۳ (مرداد ۱۳۸۵): صص ۵۹-۶۱.
۲۸. دادبه، اصغر. "آنجا که، زبان فارسی غریب افتاده". شباب، سال ۲، ش ۱۱ (شهریور، مهر ۱۳۷۳): صص ۸۰-۹۰.
۲۹. دانای علمی، جهانگیر. "از رودکی تا قطب رویانی". گیلان ما، ش ۱۰، (بهار ۱۳۸۲): صص ۱۰۰-۱۰۴.
۳۰. دانش‌پژوه، محمدتقی. «یک بیت از رودکی». آینده. ۱۳۶۴.
۳۱. دانشی، غلامحسین. «علوم مهندسی و مواد در اشعار رودکی، خیام، نظامی، سعدی و حافظ». مجله مهندسی متالوژی. ش ۸. ۱۳۷۹. صص ۵۹-۶۹.
۳۲. دبیرسیاقی، سید محمد. "رودکی و سندبادنامه". یغما، ج ۸ (۱۳۳۴)، صص ۲۲۳-۲۱۸، ۳۲۴-۳۲۰، ۴۱۶-۴۱۳؛ ج ۹ (۱۳۳۵): صص ۱۵۷-۱۵۸.
۳۳. ----- "رودکی، آن تیره‌چشم شاعر روشن‌بین".

- نگین، ش ۹۹ (مرداد ۱۳۵۲): ۶۴-۶۶
۳۴. ----- "سیزده ره صدهزار". یغما، سال ۳۱ (۱۳۵۷):
صص ۶۹۵-۶۹۶
۳۵. دستغیب، عبدالعلی. "رودکی، شاعری با الفاظ خوش و معانی
رنگین". پیام نوین، ج ۷، ش ۲: صص ۱۵-۲۶ و ش ۳: صص ۴۳-
۵۴.
۳۶. ----- «رودکی». پیام نوین: دوره ۷. ۱۳۴۳. صص
۵۴-۵۳.
۳۷. دهباشی، علی. «دیدگاهها درباره رودکی». یاد یار مهربان.
تهران. صدای معاصر: ۱۳۸۵. صص ۳۴۰-۳۵۴.
۳۸. ----- "شاعران همعصر رودکی". کلک، ش ۳۹
(خرداد ۱۳۷۲): صص ۱۹۹-۱۹۸
۳۹. ذاکرالحسینی، محسن. "سندبادنامه جلال عضدی". نامه
فرهنگستان، ش ۲۳ (تیر ۱۳۸۳): صص ۱۴۰-۱۴۳
۴۰. ذوالفقاری، داریوش. «بررسی مقابله‌ای احوال و اشعار رودکی و
بشار». مجموعه مقاله‌های نخستین گردهمایی پژوهش‌های زبان و ادبیات
فارسی. به کوشش محمد دانشگر. تهران: انجمن علمی زبان و ادبیات
فارسی - مرکز بین‌المللی تحقیقات زبان و ادبیات فارسی و ایران‌شناسی
دانشگاه تربیت مدرس، ۱۳۸۱. صص ۴۸۷-۴۹۹.
۴۱. رجبی، مهراپ. "از پنج‌گند تا پنج‌رود". جمهوری اسلامی، (۲۸)
خرداد (۱۳۷۶): ص ۱۱.
۴۲. رستگارفسائی، منصور. "بارید در حماسه ملی ایرانی". نامه
انجمن، سال ۱، ش ۴ (زمستان ۱۳۸۰): صص ۳۳-۴۸.
۴۳. رضایی باغبیدی، حسن. «پنجه تَنتره در ادبیات سانسکریت و
ادبیات فارسی» نقد پارسی، ش ۱۲. ۱۳۷۶. صص ۲۰۹-۲۱۰.
۴۴. روزبهان، سیاوش. "رودکی در فرهنگ معاصر تاجیک". کتاب
توس، دفتر دوم (۱۳۵۲): صص ۱۶۹-۱۸۴.
۴۵. ریاحی، محمدامین. "یادداشت درباره بیت رشیدی و شمار اشعار
رودکی". گیلان ما، ش ۱۰، (بهار ۱۳۸۲): صص ۱۱-۱۲.
۴۶. ----- "بوی جوی مولیان". پایباری
حماسی (مجموعه مقالات محمدامین ریاحی). تهران. مروارید: ۱۳۷۹. صص
۲۴۷-۲۵۶.
۴۷. ----- «رباعی‌سرایی در ایران». پایباری
حماسی (مجموعه مقالات محمدامین ریاحی). تهران. مروارید: ۱۳۷۹. صص
- ۱۴۹-۱۵۰.
۴۸. زرین کوب، عبدالحسین. یوسفی، غلامحسین. "طرحی از یک
شاعر به قلم دو استاد: رودکی". کرمان، ش ۳۷ و ۳۸ (تابستان، پاییز ۱۳۷۹):
صص ۵-۱۰.
۴۹. ----- "عناصر بدیعی در شعر رودکی". مجله
دانشکده ادبیات و علوم انسانی مشهد، سال ۱۲ (۱۳۵۵): صص ۱۰۵-
۱۱۶.
۵۰. ----- «بازهم درباره رودکی». یاد یار مهربان. به
کوشش علی دهباشی، تهران، صدای معاصر: ۱۳۸۵. صص ۳۳۲-۳۳۵.
۵۱. ----- "رودکی، شاعر روشن‌بین". با کاروان حله:
صص ۱-۱۰.
۵۲. زهرازاده، محمدعلی. "دمی باشاعر روشن‌بین". فرهنگ‌آفرینش،
ش ۳۳۶ (۲۶ بهمن ۱۳۷۸): ص ۴
۵۳. ژوبل، محمد حیدر. "رودکی، استاد شاعران است". آریانا، ج ۱۹
(۳۱-۱۳۳۰)، ش ۸: صص ۲۱-۲۲.
۵۴. سامانی، هومن. "آب در کوزه و ما تشنه لبان می‌گردیم".
سیاست روز (۲۲ آبان ۱۳۸۰): ص ۷.
۵۵. سروشیار، جمشید. "قطعه‌ای نه از رودکی در دیوان رودکی".
یغما، سال ۲۸ (۱۳۵۴): ص ۴۸۴.
۵۶. سعیدی، بهجت. «تلمیح در دیوان رودکی». رودکی (فصلنامه
ادبی - فرهنگی رایزنی فرهنگی جمهوری اسلامی ایران در تاجیکستان).
۱۳۸۴. صص ۴۷-۵۰.
۵۷. سلیمانی، قهرمان. «چرا رودکی بزرگ است». رودکی (فصلنامه
ادبی - فرهنگی جمهوری اسلامی ایران در تاجیکستان). ۱۳۸۴. صص
۵-۶.
۵۸. شاکر، مختار. "پیرامون تأثیر شعر رودکی". آشنا، ش ۱۵ (اسفند
۱۳۷۲): صص ۶۲-۶۶.
۵۹. شبانی، عزیز. "بارآورده از متن (نگاهی به شعر رودکی)".
آموزش ادب فارسی، ش ۴۰ (پاییز ۱۳۷۵): صص ۴۱-۴۵.
۶۰. شعرا، جعفر و انوری، حسن. «درباره رودکی و عصر او». یاد
یار مهربان. به کوشش علی دهباشی. تهران. صدای معاصر: ۱۳۸۵. صص
۴۶-۴۷.
۶۱. شفق، اسماعیل. "شعر او را بر شمردم سیزده ره صدهزار". گیلان
ما، سال ۲، ش ۴ (پاییز ۱۳۸۱): صص ۱۱۹-۱۲۳.

- ۶۲ شفیع کدکنی، محمدرضا. «رودکی و رباعی». نامواره محمود افشار. به کوشش ایرج افشار و کریم اصفهانیان. تهران: موقوفات محمود افشار یزدی. ۱۳۶۷. ج ۴. صص ۲۳۳۰-۲۳۳۹.
- ۶۳ شیدا، شهرزاد. «مفهوم کنایی بی‌تی از رودکی سمرقندی». رودکی. ۱۳۸۵. صص ۱۸-۲۱.
- ۶۴ صادقی، علی‌اشرف. «اشعار تازه رودکی». نشر دانش. سال ۱۳ (۱۳۷۲): صص ۲۳۰-۲۳۸.
- ۶۵ ----- "توضیحی درباره مقاله اشعار تازه رودکی". نشر دانش. سال ۱۳ (۱۳۷۲): صص ۳۸۱-۳۸۲.
- ۶۶ صارمی، سهیلا. «خاک و آسمان». گلستان، سال ۲، ش ۳ (پاییز ۱۳۷۷): صص ۱۴۹-۱۵۲؛ جهان کتاب. س ۳، ش ۳ و ۴. ص ۱۴.
- ۶۷ صبا، فرج‌الله. «رودکی: تیره چشم روشن بین». ایران (۱۵ بهمن ۱۳۷۳): ص ۸.
- ۶۸ طالبیان، یحیی. «استعاره در شعر رودکی». فرهنگ (فصلنامه علمی - پژوهشی پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی). س ۱۶، ش ۲-۳. پیاپی ۴۶-۴۷. ۱۳۸۲. صص ۱۷۹-۱۸۹.
- ۶۹ طاهرچان‌اف، عبدالرحمان. میرزا ملاحمد. «درباره کوری رودکی». نامه پارسی، سال ۷، ش ۳ (پاییز ۱۳۸۱): صص ۵۱-۵۳.
- ۷۰ ----- "بعضی مسأله‌های ترجمه حال رودکی". ادب، ج ۱۵، ش ۵: صص ۷۵-۸۳.
- ۷۱ عبدالرزاق. «رودکی». عرفان، سال ۱۸ (۱۳۵۳)، ش ۳: صص ۴۲ به بعد، و ش ۴، ص ۵۱.
- ۷۲ عبدلی، علی. «رودکی و ترانه بوی جوی مولیان». همشهری (۱۴ دی ۱۳۷۳): ص ۱۰.
- ۷۳ عسکرعلی، رجب‌اف. «سنت‌های موسیقی زمان رودکی». ترجمه حمید شاکری. کتاب ماه هنر، ش ۷۷ و ۷۸ (بهمن و اسفند ۱۳۸۳): صص ۸۴-۸۷.
- ۷۴ علمی، محمد. «درنگی کوتاه بر حال و کار رودکی شاعر تیره چشم و روشن بین». نمایه. اطلاعات. ۱۳۸۱. ش ۲۲۶۱۹. ص ۶.
- ۷۵ عناصری، جابر. «بوی جوی مولیان آیدهمی: دیوان حکیم رودکی - معرفی کتب چاپ سنگی». صنعت چاپ، ش ۲۵۹، (فروردین ۱۳۸۳): صص ۹۸-۹۹.
- ۷۶ غلامی، تیمور. «از دریچه شعر: بررسی نظام اجتماعی آرمانی در دیدگاه نظامی و رودکی». مجله زائر، ۱۳۸۰. صص ۱۵-۱۶.
- ۷۷ فتوحی، محمود. «دوست دارد یار این آشفته‌گی». کتاب ماه ادبیات و فلسفه، ش ۱۹ (اردیبهشت ۱۳۷۸): صص ۱۸-۲۱.
- ۷۸ فرزاد، مسعود. «عروض رودکی». خرد و کوشش، سال دوم (۱۳۴۹): صص ۴۶۵-۴۹۸.
- ۷۹ فروزانفر، بدیع‌الزمان. «شعر و شاعری رودکی». مجله دانشکده ادبیات، ج ۹ (۳۸-۱۳۳۷): صص ۹۳-۱۱۶.
- ۸۰ قاسمی گل‌افشانی، اکبر. «تأثر سعدی از رودکی». حافظ، ش ۲۹، خرداد ۱۳۸۵: صص ۷۴-۷۵.
- ۸۱ قویم، عبدالقیوم. «بختی درباره سندبادنامه منسوب به رودکی». ادب، ج ۱۷، ش ۶ (۱۳۴۹): صص ۸۸-۹۵.
- ۸۲ قویم، علی. «رودکی». ارمان، ج ۲۶ (۱۳۳۶): صص ۸۷-۹۰.
- ۸۳ کمال‌الدینی، محمدباقر. «سیر تاریخی سندبادنامه در زبان فارسی». آینه میراث، ش ۱۵ (زمستان ۱۳۸۰): صص ۱۰-۱۵.
- ۸۴ کاظمی، داریوش. «جادوی آواها (بررسی شعر بوی جوی مولیان آید همی رودکی)». یادنامه مفاخر کرمان، تهران، ۱۳۷۶: صص ۲۹۱-۳۰۶.
- ۸۵ کریمیان سردشتی، نادر. «جایگاه رودکی در ادبیات عرب». رودکی (فصلنامه ادبی - فرهنگی رایزنی فرهنگی جمهوری اسلامی ایران در تاجیکستان). س ۶، ش ۸-۹. ۱۳۸۴. صص ۸۷-۹۹.
- ۸۶ کمال‌الدینی، محمدباقر. «کتابی ایرانی، داستانی جهانی». مجموعه مقالات هویت ملی و جهانی شدن. تهران. مؤسسه تحقیقات و توسعه علوم انسانی دانشگاه تهران: ۱۳۸۴. ص ۳۸۹.
- ۸۷ کنعانی، ناصر. «رودکی، چکامه‌سرای رامشگر». آوا، سال ۱ (۱۳۷۱)، ش ۴: صص ۲۵-۲۹.
- ۸۸ ماروز، آنتا. «درد بر رودکی». پیام نوین، ج ۱ (۳۸-۱۳۳۷)، ش ۵: صص ۶۲-۶۹.
- ۸۹ محتشم، حسن. «نقش سامانیان در احیای زبان فارسی». نامه آل سامان. به کوشش علی‌اصغر شعر دوست و قهرمان سلیمانی، تهران. مجمع علمی تمدن. تاریخ و فرهنگ سامانیان. صص ۷۲۸، ۷۳۳، ۷۳۵-۷۳۶.
- ۹۰ محمودزاده، مصباح‌الدین. «پژوهشی پیرامون یک شعر رودکی». رودکی (فصلنامه ادبی - فرهنگی رایزنی فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و تاجیکستان). س ۶، ش ۸-۹. ۱۳۸۴. ص ۱۹.
- ۹۱ محمودی بختیاری، علیقلی. «رودکی». شکرستان، تهران

- ۱۳۵۱: صص ۱۲۷ - ۱۴۴.
۹۲. مدرسی، فاطمه. «نقش سامانیان در احیای فرهنگ و ادب فارسی». نامه آل سامان. به کوشش علی اصغر شعردوست و قهرمان سلیمانی. تهران مجمع علمی تمدن. تاریخ و فرهنگ سامانیان. ۱۳۷۸. صص ۷۴۱-۷۴۳.
۹۳. مرحمت، حبیب‌الله. «تحلیل متن‌شناسی قصیده‌های عهد سامانی». رودکی (فصلنامه ادبی - فرهنگی رایزنی فرهنگی جمهوری اسلامی ایران در تاجیکستان). س ۶ ش ۸-۹. صص ۱۲۳-۱۲۸.
۹۴. مسلمانیان قبادیانی، رحیم. «رودکی و سیاست و فرهنگ از یک گریبان سر بر آورده‌اند». انتخاب (۲۴ دی ۱۳۸۰): ص ۸.
۹۵. «شعر رودکی در ترازوی نقد». کیهان فرهنگی، سال ۱۳، ش ۱۲۸ (مرداد، شهریور ۱۳۷۵): صص ۲۳-۲۵.
۹۶. «نگین بخارا، چشم سمرقند!». سیاست روز (۱۷ دی ۱۳۸۰): ص ۷.
۹۷. مشهور، پروین‌دخت. «مروری بر تحقیقات مربوط به رودکی در زبان انگلیسی». مجله دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه فردوسی. مشهد. ش ۴. س ۳۷. ۱۳۸۳. ش پی‌درپی ۱۴۷. صص ۱۰۶-۱۰۷.
۹۸. مصاحبه با عارف نوشاهی. «برگ‌های تازه در دیوان رودکی». کتاب هفته، ش ۱۱۰ (۱۷ آذر ۱۳۸۶): ص ۱۰.
۹۹. مظفری، نسرين. «واژگان متروک پارسی در آثار منظوم دوران سامانیان». نامه آل سامان به کوشش علی اصغر شعردوست و قهرمان سلیمانی. تهران. مجمع علمی تمدن تاریخ و فرهنگ سامانیان. ۱۳۷۸. صص ۷۶۵، ۷۶۷-۷۷۳، ۷۷۵-۷۷۸، ۸۱۴.
۱۰۰. معین، محمد. «رودکی یا رودگی». یغما، ج ۱۲ (۱۳۳۸): صص ۵۳-۵۵.
۱۰۱. «قصیده رودکی و استقبال گویندگان». آشنا، ش ۷ (آبان ۱۳۷۱): صص ۳۹-۴۳. آموزش و پرورش، سال ۱۴ (۱۳۳۳): صص ۵۷۷-۵۹۰: آریانا، ج ۵ (۲۶-۱۳۲۵): صص ۲۱-۳۱.
۱۰۲. «یک قصیده رودکی». مجله دانشکده ادبیات، ج ۶ (۳۸-۱۳۳۷)، ش ۳ و ۴: صص ۷۱-۹۲.
۱۰۳. «یک قصیده رودکی». مجله دانشکده ادبیات دانشگاه تهران. س ۶ ش ۳-۴. ۱۳۳۸. صص ۷۱-۹۲.
۱۰۴. منصوری، نادر. «انسان در صورخیال شعر شاعران عصر سامانیان». نامه آل سامان. به کوشش علی اصغر شعردوست و قهرمان سلیمانی. تهران. مجمع علمی تمدن تاریخ و فرهنگ سامانیان. ۱۳۷۸. صص ۸۲۶-۸۳۳، ۸۳۵-۸۳۶، ۸۳۸، ۸۴۰-۸۴۱، ۸۴۳-۸۵۰.
۱۰۵. موحد، عبدالحسین. «کی رفته را به زاری، باز آری!». جام‌جم (۵ مرداد ۱۳۷۹): ص ۶.
۱۰۶. میرباقری فرد، سیدعلی اصغر. «شعر و شاعران در دیوان ناصر خسرو». نامه پارسی، سال ۲، ش ۲ (تابستان ۱۳۸۲): صص ۲۴۴-۲۴۵.
۱۰۷. میرزا ملاحمد. «جمع‌آوری و نشر آثار رودکی». ایران‌شناخت، ش ۱۵ (زمستان ۱۳۷۸): صص ۴۸-۶۱.
۱۰۸. میرزایف، عبدالغنی. «زخمه چنگ رودکی و استقبال از آن در پاکستان». وحید، سال ۱۳ (۱۳۵۴): صص ۷۱۱-۷۱۲.
۱۰۹. «یک نسخه جعلی دیگر از اشعار رودکی». ایران‌شناسی، ج ۲، ش ۲ (۱۳۵۰): صص ۱-۱۸.
۱۱۰. مینوی، مجتبی. «برزویه حکیم و رودکی شاعر و نشو و نمو و نمای زبان فارسی». مجله دانشکده ادبیات و علوم انسانی مشهد، سال ۷ (۱۳۵۰): صص ۷۲۵-۷۴۷.
۱۱۱. «داستان کلیله و دمنه رودکی». فرهنگ ایران‌زمین، سال ۵ (۱۳۳۶): صص ۲۶۵-۲۷۸.
۱۱۲. «برزویه حکیم و رودکی شاعر و نشو و نمو و نمای زبان فارسی». یاد یار مهربان. به کوشش علی دهباشی. تهران. صدای معاصر: ج ۱. ۱۳۸۵. صص ۲۰۹-۲۱۰، ۲۱۷، ۲۱۹، ۲۲۱-۲۲۸.
۱۱۳. ناتل خانلری، پرویز. «از شهر حافظ تا دیار رودکی». هفتاد سخن. شعر و هنر. تهران. توس: ج ۱. ۱۳۶۷. ج ۱. صص ۳۸۸-۳۹۹.
۱۱۴. نادری مقدم، شهاب. «رودکی». جام‌جم (۲۱ تیر ۱۳۸۰): ص ۶.
۱۱۵. نظیر، عثمان. «رودکی در چهار گلزار حسن خواجه نثاری». ایران‌شناخت، ش ۱۱ (زمستان ۱۳۷۷): صص ۱۰۰-۱۱۱.
۱۱۶. نعمتوف، نعمان. بایمتوف، لقمان. «ادبیات و موسیقی در قرون سوم و چهارم». کیهان فرهنگی، ش ۱۵۵ (شهریور ۱۳۷۸): صص ۲۲-۲۵.
۱۱۷. نفیسی، سعید. «چند نکته تازه درباره رودکی». مجله دانشکده ادبیات دانشگاه تهران. س ۶ ش ۳-۴. ۱۳۳۸. صص ۲۱-۳۹ (متن سخنرانی به مناسبت یک‌هزار و صدمین سال ولادت رودکی در تالار فردوسی دانشکده ادبیات در دی ماه ۱۳۳۷).
۱۱۸. «سرایندگان بزرگ دوره اول شعر فارسی». پیام نوین. س ۱. ۱۳۸۸. ش ۸. صص ۱-۹.
۱۱۹. نوروزی، کامل. «تراژدی جادوگر واژگان سبز». رسالت، ۲۶

فارسی». یاد یار (ویژه‌نامه همایش بین‌المللی بزرگداشت ابوعبدالله جعفر رودکی) نشست مقدماتی. ۱۳۸۵. گردآورده شایا محمدی رفیع. تهران. مؤسسه تحقیقات و توسعه علوم انسانی: صص ۴-۱۹.

علاوه بر منابعی که به صورت کتاب و مقاله موجود است، برخی از پایگاه‌های اینترنتی هم اطلاعاتی را درباره رودکی در اختیار علاقه‌مندان قرار می‌دهند:

- ج. پایگاه‌های اطلاعاتی
1. www. poetry. Ir
 2. www. iranpoetry. com
 3. www. ketabname. com
 4. forum. golzarion. com
 5. www. farsiebook. com
 6. www. iranfarhang. com
 7. www. adab. irib. ir
 8. www. adinebook. com
 9. www. amirkabir. net
 10. www. ibna. ir
 11. www. bookna. com
 12. www. irantariikh. com/ archive/ roudaki.
 13. www. ghafase. ir/ ebook
 14. www. kkhec. ac. ir/ ghandeparsi/ new ghand/ adabiyat 20% farsi/ classic adabiya/ ketabshenashi roudaki.

پی‌نوشت

- * کارشناس ارشد زبان و ادبیات فارسی.
۱. به مناسبت برگزاری بیست و ششمین جشنواره بین‌المللی تئاتر فجر ۱۷ تا ۳۶ بهمن ماه ۱۳۸۶.
 ۲. این کتاب مجموعه سخنرانی‌های محمدعلی اسلامی ندوشن است.
 ۳. این کتاب در سال ۱۳۷۹ با عنوان *جلوه‌های شخصیت امیرالمؤمنین علی(ع) و حضرت فاطمه(س) و حسین(ع) در شعر فارسی (از آغاز تا عصر حافظ)* توسط نشر امیر مستعان منتشر شده است.
 ۴. این کتاب به مناسبت هزار و یکصد و پنجاهمین سال تولد رودکی منتشر شده است.
 ۵. این کتاب راهنمایی بر کتاب رودکی و منوچهری اسماعیل حاکمی، فرخی سیستانی و کسایی مروزی توفیق ه. سبحانی و تاریخ بیهقی رضا مصطفوی سبزواری است.

- خرداد ۱۳۸۷: ص ۱۹
۱۲۰. نوروزی، مهناز. "رودکی و سلطان شاعران". *مردم‌سالاری* (۷ دی ۱۳۸۴): ص ۵
۱۲۱. نوری کوتنایی، نظام‌الدین. "موسیقی و اصطلاحات آن در اشعار فارسی". *هنرنامه*، سال ۱، ش صفر (بهار ۱۳۷۷): صص ۹۷-۱۱۹.
۱۲۲. هادی‌زاده، رسول. "آغاز راه نوین در پژوهش ادبیات دوره سامانیان". *ایران‌شناخت*، ش ۱۲ (بهار ۱۳۷۸): صص ۵۸-۶۹.
۱۲۳. هدایتی خوشکلام، منوچهر. "شاعران همعصر رودکی". *اطلاعات* (۴ دی ۱۳۷۳): صص ۶ و ۴.
۱۲۴. همایی، جلال. "دبستان گویندگان". *تعلیم و تربیت*، سال ۵ (۱۳۱۴): صص ۷-۱۱ و ۶۷-۷۲.
۱۲۵. "رودکی و اختراع رباعی". *مجله دانشکده ادبیات*، ج ۶ (۳۸-۱۳۳۷)، ش ۳ و ۴: صص ۴۰-۴۸؛ *محرم اسرار*، تهران. مروارید: ج ۱. ۱۳۷۹: صص ۸۵-۹۴ (به اختصار).
۱۲۶. هنر، علی‌محمد. «بیات و امثال تازی در سندبادنامه». *آینه پژوهش*. س ۸، ش ۶. ۱۳۷۶. صص ۱۳-۲۶.
۱۲۷. هنینگ، و. ب. "قدیم‌ترین نسخه شعر فارسی". *ترجمه احسان یارشاطر*. *مجله دانشکده ادبیات*، ج ۵ (۳۷-۱۳۳۶) ش ۴: صص ۱-۹.
۱۲۸. "مخطوطات شعری از زمان رودکی". *فرهنگ ایران زمین*، سال ۲۶ (۱۳۶۵): صص ۹-۲۵.
۱۲۹. یاحقی، محمدجعفر. «رودکی و ختام». *رودکی (فصلنامه ادبی - فرهنگی راینزی فرهنگی جمهوری اسلامی ایران در تاجیکستان*. س ۶، ش ۸-۹. ۱۳۸۴. صص ۲۱۴-۲۲۴.
۱۳۰. یغمایی، پیمان. «درباره دو بیت از رودکی». *راهنمای کتاب*. ۱۹، س ۱۳۵۵. ش ۷-۱۰. صص ۷۳۹-۷۴۲.
۱۳۱. یگوروف، ب. "مقبره رودکی در پینجکند". *ترجمه ع. چارالاقی*. *پیام نوین*، سال ۱۰ (۱۳۵۳)، ش ۱۲: صص ۳۵-۳۸.
۱۳۲. "گفتاری از زنده‌یاد دکتر عبدالحسین زرین‌کوب". *بخارا*، ش ۸ (مهر، آبان ۱۳۷۸): صص ۵۵-۵۷.
۱۳۳. ؟؟. "شاعران موسیقیدان و موسیقیدانان شاعر". *هنر موسیقی*، سال ۱، ش ۱، (اردیبهشت ۱۳۷۷): صص ۲۷-۲۹.
۱۳۴. ؟؟. "شاعری با ۲۰۰ غلام و یک میلیون بیت شعر". *همبستگی* (۵ دی ۱۳۸۴): ص ۱۲.
۱۳۵. «نشستی با صاحب‌نظران: نقش رودکی در تکامل شعر